

2011 YILI ESKİYAPAR KAZISI RAPORU

Eskiyapar Höyük, çevresindeki Alaca Höyük, Boğazköy ve Ortaköy gibi önemli Hitit merkezleri ile coğrafi yönden bütünlük sağlamakta olup, üçünün ortasındaki bir kavşak noktasındadır. 2011 yılında sürdürülen yüzey araştırmalarımız sırasında Eskiyapar ile Başkent Hattuşa arasındaki ulaşım için en uygun güzergâhın tespiti yapılmıştır. Bu güzergâh çevresinde Eski Tunç Çağı ve Hitit Çağı'na tarihlenen merkezlerin tespiti gerçekleştirilmiştir..

KD sektöründeki ilk açmamız "A" ismiyle tanımlanmış olup, KB sektöründeki açma "B"; GD'deki "C" ve GB'deki "D" açması olarak önümüzdeki yıllarda adlandırılacaktır (Res. 1).

2010 yılından itibaren raporlarımızda Ankara Anadolu medeniyetleri Müzesi tarafından yürütülmüş olan kazılar 1. Dönem (veya ilk dönem); Çorum Arkeoloji Müzesi tarafından yürütülen kazılar 2. Dönem; 2010 yılından itibaren başkanlığımızdaki ekiple yürütülenler ise 3. Dönem kazıları olarak tanımlanacaktır.

2011 KAZISI VE MİMARİ BULUNTULARI

Geçen yıl höyüğün kuzey kesiminde (KD sektöründe) XXIX, 26,27 plan karelerinde (Res. 2) kuzey güney yönünde oluşturulan kazı alanı ve çevresinde çalışmalar devam etmiştir. Bu yıl kazı faaliyetlerimiz bu açmanın kuzey ve güney genişlemelerinde yoğunlaştırılmıştır. A açmasının genişliği ortalama 10 metreye çıkarılarak daha rahat hareket imkânı sağlanmıştır. Kuzey kesimdeki birinci genişlemede 3.5 m. doğuya doğru gidilerek yaklaşık 3.5 X 3.5 m. ölçülerinde küçük bir kazı alanı oluşturulmuştur. Geçen yıl 6. olarak belirlediğimiz bu seviyede bir yangın izi görülmüştü. Dolayısıyla bu seviyedeki alanın genişletilmesi amaçlanarak 3.5 X 3.5 m. lik genişleme gerçekleştirildi. Keşitte de görüldüğü üzere bu kesimde güçlü bir yangın izi mevcuttur. Kazı sırasında geçen yıl tespit yapılan duvarların devamı niteliğinde, kesik duvar izleri tespit edildi. Kesik duvarların aralarında yer yer bozuk taban izleri görülmüştür. Hemen üstündeki Eski Hitit seviyesinin temelleri çok yapılarını tahrip etmiştir. 1. genişlemede bulunan 6. seviye seramiği M.Ö.2. bin yılın başına tarihlenmektedir. Bu nedenle bu seviye bizim için önem kazanmıştır. 2012 yılında bu geçiş safhası daha geniş bir alanda ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır. Daha sonra bu seviyenin kuzeyinde kalan kesimde 2. genişlememizi gerçekleştirdik. XXIX/27 plan karede kalan bu alanda kuzeye doğru iki dikdörtgen açma ile kademeli olarak ova seviyesi altına inildi. Derinleştikçe kerpiç, kil ve üst seviyelerin seramiklerinden oluşan ara dolgu

yerini yoğun Eski Tunç Çağı seramiğine bıraktı. Bu noktada höyüğün etek eğimi sona ermiş olup karayolu hizasındaki zemin yüzeyinin alt seviyesine girilmiştir. Kazı sırasında bir taban parçası ve çevresinde duvar kalıntıları belirlendi. Kalan taban parçası üzerinde in situ Eski Tunç Çağı çanak çömlek parçaları tespit edildi. Formlar Eski Tunç Çağının son safhasına aittirler. Bu aşamada, daha önce belirlenen 2011 hedeflerimizden birine ulaşmış olduk ve bu seviyeyi, 7 olarak tanımladık. Daha önceki yıllarda gerçekleştirilen çalışmalarda, höyükte Eski Tunç Çağı III'ün safhalarından bahsedilmiştir. Alt safhaların tespiti için 2. genişlemenin en kuzey kesiminde sondaja devam edildi. 1962 yılında W.Orthmann'ın Eskişehir'de bulduğu ve yayınladığı bir Kalkolitik Çağı kap parçasına dayanılarak höyükte Kalkolitik'in varlığı düşünülmekteydi. Bu kesimde derinleşmemizin bir diğer amacı da buydu. Ancak yaklaşık 30 cm. bir derinlikte toprağın nem seviyesi arttı ve giderek kazılamaz hale gelmesi üzerine sondaj durduruldu. 2012 yılında aynı seviyeye, höyüğün uygun zemin koşullarına sahip diğer noktalarında inilmeye çalışılacaktır. Bu kesimdeki genişlemeler bize M.Ö.3. bin yıl yerleşimlerinin ova seviyesinin altında devam ettiğini göstermiştir. KD sektöründe gerekli temizlik ve düzenleme çalışmalarını takiben A açmasının güney kesimine geçildi. Güney genişleme olarak isimlendirdiğimiz alanda (XXXII-XXXV/26,27) kazılarımıza devam edildi. Bu kesimdeki kazılarımızda A açmasının güneye doğru devamlılığının sağlanması ve 1. seviye (Frig) altında kalan 2 ve 3. seviyelerin yayılımının belirlenmesiydi. Burası A açmasının en yüksek kot seviyesinde yer almaktadır. Bu kesimde yer alan eski köy evlerinin temelleri altına ilk kez girildi. Bu kesimdeki köy evlerinin temelleri tarafından tahrip edilmiş olsa da alt seviyelerin daha korunmuş durumda olabilecekleri düşüncesine sahiptik. Devam eden kazılar sırasında bu alan 3 ve 4. genişlemeler adı altında tanımlanmış, alt genişlemeler yapılmış daha sonra tamamı birleştirilmiştir. Böylece küçük alanlardaki seramik ve mimari buluntuların takibi sağlanmıştır. Bu alanda sürdürülen kazılara üç aşamada devam edildi. İlk olarak genişlemenin doğu kesiminde ortaya çıkmaya başlayan taş döşemeli büyük bir yapının uzantısı, buradaki ilk mimari tespitimizi oluşturdu. Yapının çevresinde yoğun bir şekilde Orta Hitit seramiği çoğunlukta olmak üzere Eski Hitit seramikleri görüldü. Taş döşemeli yapının döşeme üstünde insitu çanak çömlekler (çok dağınık ve eksik durumda) tespit edildi. Yapı, Orta Hitit döneminde Boğazköy'de de gördüğümüz mimari hareketlenmenin olduğu bir safhada yapılmış olabilir. Duvar tekniği İmparatorluk'tan tanıdığımız monümental tarzda gösterişli değildir. Ancak önceki yıllarda Eskişehir kazılarının buluntuları ve ilgili yayınlarda yapılan yorumlar, Eskişehir'de önemli idari ve dini binaların varlığına dikkat çekmektedir. Güney genişlemesinde raporumuza konu olan yapı bizim 2. seviyemize aittir. Aynı seviyesinin duvar izleri XXXII/27 plan kare de parçalı olarak devam etmektedir. Bu kesimde yoğunlaşan Frig yapıları ve daha sonraki köy